

SPRAWOZDANIE MERYTORYCZNE ZA ROK 2017

W roku 2017 Stowarzyszenie Edukacji Kulturalnej WIDOK kontynuowało strategiczny projekt: *Program Stypendialny WIDOK*. Zrealizowało także sześć projektów artystycznych i społecznych, z których na cztery zdobyła zewnętrzne dofinansowanie, są to: „Augustis 2.0”, wystawa „Uparta obecność”, Brave Kids Podlasie oraz wystawa „Sąsiedzi wyjechali do Treblinki”.

Program Stypendialny WIDOK

Autorka i koordynatorka: Magdalena Godlewska-Siwerska

Program Stypendialny WIDOK istnieje od 2003 roku. Jego cel to udzielanie wsparcia finansowego uzdolnionej w różnych dziedzinach młodzieży pochodzącej z niezamożnych rodzin. Jest realizowany we współpracy z Fundacją im. Stefana Batorego (Program fundacji „Równe Szanse”), Ośrodkiem Wspierania Organizacji Pozarządowych – obsługa administracyjna. Środki są gromadzone na wydzielonym koncie bankowym. Podziałem stypendiów zajmuje się Rada Programu Stypendialnego w skład, której wchodzi przedstawiciele organizacji pozarządowych, darczyńców i sponsorów. W roku szkolnym 2016/2017 przyznaliśmy 13 stypendiów całorocznych wypłacanych przez 10 miesięcy od września 2016 do czerwca 2017; w tym 4 stypendia po 100 zł miesięcznie otrzymują uczniowie gimnazjum; 7 stypendiów po 150 zł miesięcznie otrzymują uczniowie szkół średnich, 2 stypendia rodzinne po 200 zł miesięcznie. Od czterech lat w gronie stypendystów mamy młodzież czeczeńską. W tym roku wspieramy 9 osób.

Kryteria przyjęte przy wyborze stypendystów na rok szkolny 2016/2017 to: dotychczasowe osiągnięcia z preferencją osiągnięć humanistycznych, ogólna sytuacja rodzinna z uwzględnieniem dochodów i średniej ocen. Pierwszeństwo w dostępie do stypendiów mieli uczniowie ze szkół, których nauczyciele współtworzą fundusz stypendialny comiesięcznymi odpisami od pensji oraz stypendyści z lat ubiegłych.

Wszystkie środki przeznaczone na Program Stypendialny pochodzą od Darczyńców, sponsorów i 1% przeznaczonego na Program Stypendialny WIDOK.

Warto zaznaczyć, że Program Stypendialny WIDOK od początku istnienia jest realizowany bez pomocy finansowej samorządów lokalnych i jest możliwy tylko dzięki wsparciu ludzi, których przekonaliśmy do idei wspierania zdolnej młodzieży, oraz sponsorów.

Dzięki grantowi z Fundacji im. S. Batorego został zatrudniony pracownik do współpracy przy realizacji Programu Stypendialnego.

Augustis 2.0

Koordynatorka: Urszula Dąbrowska

Projekt realizowany był od 20.02.2017 do 20.06.2017. Stowarzyszenie pozyskało na jego przeprowadzenie dotację prezydenta Białegostoku na zadania publiczne dotyczące kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego. W jego ramach przeprowadziliśmy konserwację 2000 negatywów Bolesława Augustisa, ich digitalizację zabezpieczającą oraz udostępniliśmy wszystkie cyfrowe kopie na portalu albom.pl, gdzie WIDOK publikuje archiwalne fotografie. Dla wyeksponowania dorobku Augustisa na portalu albom.pl powstała dedykowana mu podstrona, zawierająca także artykuł popularyzujący jego twórczość. Na

Facebooku prezentowaliśmy najciekawsze opracowane zdjęcia. Najbardziej popularne dotarły do ponad 10 tys. odbiorców.

Augustis uważany jest za najważniejszego autora fotografii ulicznej z okresu międzywojennego. Unikatowy zbiór datowany jest na lata 1935 – 1938. Przedstawia głównie Białystok i jego mieszkańców. Zabezpieczenie i popularyzacja nieznanych dotąd fotografii Bolesława Augustisa wzbogaciła zasoby archiwalne Białegostoku i Podlasia, o nowy wyjątkowy zespół.

Na podstawie opracowanego materiału w 2018 roku wydany zostanie album fotograficzny „Augustis 2.0”.

Dziew/czyny czynią uchodźczynom

Organizatorka: Katarzyna Siwerska

Zbiórka darów rzeczowych i pieniędzy na rzecz uchodźczyń w Ośrodku dla cudzoziemców w Białymstoku odbyła się 26 marca 2017 roku. Wspólnie z kolektywem Dziew/czyny zorganizowaliśmy kuchnię socjalną, która polegała na tym, że przez cały dzień można było przyjść i poczęstować się wegańską kuchnią. W zamian trzeba było przynieść środki higieniczne i kosmetyki albo wpłacić 10 złotych.

Celem zbiórki było wsparcie kobiet i dziewcząt przebywających w Ośrodku dla Cudzoziemców w Białymstoku. W czasie akcji zebraliśmy ponad tysiąc produktów higienicznych i pielęgnacyjnych, za zebraną gotówkę (około 980zł) zostały zakupione inne produkty pielęgnacyjne. Wszystko zostało spakowane w paczki i przewiezione do Ośrodka.

“CallAction” - Charytatywna Aukcji Sztuki na rzecz ofiar wojny w Syrii

Inicjatorce i organizatorce: Ewa Chacianowska, Magdalena Godlewska-Siwerska

Licytacja odbyła się 23 kwietnia w kawiarni Zmiana Klimatu w Białymstoku. Na aukcji można było kupić prace: Ewy Chacianowskiej, Augustisa, Agaty Borowej, Doroty Borowej, Aleksandry Czerniawskiej, Grzegorza Dąbrowskiego, Kubę Dąbrowskiego, Małgorzaty Dmitruk, Pawła Grzesia, Małgorzaty Józefowicz, Pawła Matyszewskiego, Marzanny Morozewicz, Małgorzaty Niedzielko, Karola Radziszewskiego, Łukasza Radziszewskiego, Izy Tarasewicz, Justyny Wencel, Mariusza R. Chacianowskiego (praca przekazana przez żonę artysty), Sławomira Chudzika (obraz przekazany przez córkę artysty) oraz Atilli Csörgő i Sergeya Shabohina. Były to obrazy, rysunki, szkice, grafiki i fotografie. Na potrzeby aukcji przygotowany został katalog prac oraz regulamin licytacji, która odbywała się także online. Spośród 21 prac sprzedanych zostało 10 za kwotę blisko 10 500 zł.

Nawiązaliśmy współpracę z Polską Misją Medyczną prowadzącą zbiórkę pieniędzy (Nr zbiórki: 2016/3028/OR; Nazwa zbiórki: Pomoc medyczna dla matek i dzieci z Afryki, Azji i Bliskiego Wschodu). Całkowity dochód z aukcji przekazany został dwóm szpitalom w Syrii w zachodnim Aleppo oraz Idlib, wskazanym przez Misję, z którymi ma ona bezpośredni kontakt*.

Wystawa „W białostockich ogrodach”

Kurator: Grzegorz Dąbrowski

Wystawa „w białostockich ogrodach”, na której zaprezentowano archiwalne fotografie Bolesława Augustisa 19 maja zainaugurowała działalność Galerii Fotografii przy ul. Wiktorii

5 na Bojarach w Białymstoku. Wyeksponowano na niej 70 zdjęć pochodzących z lat 30-tych XX wieku, a ich głównym tematem było życie "w białostockich ogrodach". Wystawie towarzyszył recital akordeonowy studentów Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina (zorganizowany w ramach trwającego Festiwalu Nauki i Sztuki). Na wernisaż przyszło ok. 200 osób.

Wystawa „Uparta obecność” i warsztaty wypieków kwiatowych w ramach Dni Sztuki Współczesnej”.

kuratorka: Katarzyna Siwerska.

Projekt pt.: *Uparta obecność*, dofinansowany przez Białostocki Ośrodek Kultury, zakłada realizację wystawy polegającej na adaptacji przestrzeni Galerii R5. W wystawie uczestniczyła dwójka artystów: Paweł Matyszewski i Magdalena Franczak. Artyści zadziałali w przestrzeni 'site specific' wydobywając z niej ukryte bądź nieuświadomione dotąd wątki i motywy. Punktem styku w twórczości Magdaleny Franczak i Pawła Matyszewskiego jest szeroko pojęte zainteresowanie naturą oraz obiektowo architektoniczna organizacja przestrzeni. Główny motyw wystawy to eksploracja zjawisk przyrodniczych, przede wszystkim flory: kwiatostany, owocostany, zioła, narośle, porosty, omszenia, chaszczce, gęstwiny, siedliska, pasożytnictwo. Wystawa zróżnicowaną skalą prac i nawarstwieniem przypomina kompleks przyrodniczy, ogarniający zabudowania galeryjne. Poprzez wykorzystanie odpowiednich gatunków roślin, pojawiły się silne odniesienia do kultury i mitologii, przez co świat przyrody mieszał się ze światem ludzkich wyobrażeń.

Otwarcie wystawy odbyło się 25 maja 2017 roku, warsztaty zrealizowano 27 maja 2017 roku.

Brave Kids Podlasie

organizatorzy: Fundacja Wspierania Kultury i Sztuki Teatr Narwał, partner projektu Stowarzyszenie Edukacji Kulturalnej Widok.

Koordynator z ramienia Widoku: Katarzyna Siwerska

Brave Kids to projekt edukacyjno-artystyczny, który powstał w 2009 r. W 2017 roku Brave Kids odbywało się w sześciu polskich miastach: w Warszawie, Wrocławiu, Wałbrzychu, Przemyśle, Obornikach Śląskich i po raz pierwszy w Białymstoku. Umożliwia on spotkanie dziecięcych grup artystycznych z różnych części świata. W czasie pobytu w Polsce najmłodszy uczestniczą w warsztatach i spotkaniach, wymieniają się umiejętnościami artystycznymi na zasadzie „dzieci uczą dzieci”, a także przygotowują niepowtarzalne, widowiskowe spektakle, w których łączą muzykę i taniec z różnych kultur i tradycji. W czasie trwania projektu mali goście mieszkają w domach polskich rodzin. W Białymstoku gościły grupy artystyczne z Litwy, Słowacji i Gruzji. Grupa lokalna składała się z dzieci w Domu Dziecka w Krasnem. 30 czerwca w Uniwersyteckim Centrum Kultury odbył się koncert finałowy. Projekt został dofinansowany przez Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego.

Wystawa „Sąsiedzi wyjechali do Treblinki”

Kuratorka i koordynatorka: Magdalena Godlewska-Siwerska

Wystawa prezentowana była w Centrum im. Ludwika Zamenhofs / Białostocki Ośrodek Kultury w ramach Festiwalu Wschód Kultury. Finansowana była ze środków Ministerstwa

Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Białostockiego Ośrodka Kultury. Trwała w dniach 11.08.2017 – 6.09.2017 (była dostępna dla zwiedzających przez 22 dni).

Wystawa powstała z inicjatywy Krzysztofa Godlewskiego. Udział w niej wzięli artyści Ewa Chacianowska, Aleksandra Czerniawska, Małgorzata Dmitruk, Krystyna Piotrowska, Katarzyna Zabłocka wraz z uczniami Liceum Plastycznego w Supraślu, Grzegorz Dąbrowski, Paweł Grześ, Rafał Siderski, Tomasz Waszczeniuk oraz Janusz Badurski. Podstawowym medium użytym przez artystów była fotografia, poza tym video, instalacja, obiekt, grafika komputerowa. Każda praca stanowiła opowieść artysty o osobistym doświadczeniu i przeżyciu tytułowej nieobecności Żydów w naszym współczesnym życiu. Zachowując indywidualną narrację, stworzyli wielowątkową opowieść, której motywem przewodnim są domy, jako świadectwo o życiu naszych żydowskich sąsiadów.

Wystawie towarzyszył katalog (pod redakcją Urszuli Dąbrowskiej). Wydany został w dwóch wersjach językowych (polskiej i angielskiej) w nakładzie 500 egz. Zawiera teksty Anety Prymaki-Oniszk, Katarzyny Sztop-Rutkowskiej, Wiesława Wróbla oraz kuratorki wystawy Magdaleny Godlewskiej- Siwerskiej. 3 września 2017 odbyła się promocja katalogu połączona z panelem dyskusyjnym prowadzonym przez dr Katarzynę Sztop-Rutkowską, z udziałem wybitnej historyk sztuki Andy Rottenberg, dr Ewy Rogalewskiej z białostockiego oddziału IPN, prof. Jacka Leociaka – historyka literatury, pracownika Centrum Badań nad Zagładą Żydów i Instytutu Badań Literackich PAN, oraz inicjatora projektu Krzysztofa Godlewskiego.

Wiele osób, zwłaszcza nauczycieli, pisało do Stowarzyszenia WIDOK, że wystawa powinna być dostępna również podczas roku szkolnego ze względu na duży potencjał wiedzy o Holokauście podany w interesujący sposób. Oceniali, że wystawa byłaby dobrym tłem do realizacji lekcji historii i języka polskiego poświęconych problemowi Zagłady, ale też nauki tolerancji i poszanowania drugiego człowieka. Jej szczególnym walorem był udział artystów wywodzących się z Białegostoku i okolic, którzy wykonali dużą pracę badawczą w miejscowościach z których pochodzą, a także w archiwach. Warto w tym miejscu przywołać pracę autorstwa Katarzyny Zabłockiej, która do jej realizacji zaprosiła uczniów i absolwentów Liceum Plastycznego w Supraślu. Częścią jej projektu był plener w Obozie Zagłady w Treblince, zdjęcia tam zrobione zostały włączone do ekspozycji. Wystawa „Sąsiedzi wyjechali do Treblinki” jest o naszej małej ojczyźnie. Równocześnie jest uniwersalna gdyż mówi o problemie ważnym dla Polski i Europy, ponieważ historia Holokaustu nie jest historią lokalną lecz globalną. Walory artystyczne oceniła, między innymi, Anda Rottenberg w audycji radiowej Andymateria na antenie radia TOK FM.

Promocji katalogu i panelowi towarzyszyła ożywiona dyskusja o tym jak ważną rolę w budowaniu polskiej świadomości historycznej spełniają wydarzenia takie jak wystawa „Sąsiedzi wyjechali do Treblinki”. Była to pierwsza w Białymstoku wystawa sztuki współczesnej poświęcona problemowi Zagłady i naszego stosunku do wydarzeń sprzed kilkudziesięciu lat. O tym jak była potrzebna świadczy frekwencja na wystawie (965 osób) i ogromna publiczność przybyła na promocję katalogu (125 osób).

Wernisaż wystawy "To, co nie umiera, nie żyje" w Poznaniu i Mińsku

kurator: Grzegorz Dąbrowski

Wystawa archiwalnej fotografii funeralnej miała swoją premierę w listopadzie 2016 roku z Galerii Arsenał w Białymstoku. Składają się na nią zdjęcia Jana Siwickiego, wiejskiego fotografa z Jaczna oraz Bolesława Augustisa, ciągle jeszcze odkrywanego, międzywojennego fotografa z Białegostoku. Fotograficzny temat okazał się na tyle nośny, że w 2017 roku

zaproszona została do dwóch kolejnych miejsc. 6 kwietnia odbył się wernisaż w galerii Pix.house w Poznaniu. Otwarcie wystawy połączone było ze spotkaniem pt.:

„Kolekcjonowanie fotografii” z kuratorem Grzegorzem Dąbrowskim oraz dyskusją z Katarzyną Stachnik – psychologiem, ekspertem w dziedzinie przeżywania żałoby i Sławomirem Tobisem – fotografem, kuratorem i arteterapeutą.

6 września wystawę zaprezentowano w galerii «Canteen XYZ» w Mińsku w ramach Miesiąca Fotografii w Mińsku. Zdjęcia obejrzało kilkaset osób. Przy okazji wystawy Grzegorz Dąbrowski prowadził warsztaty o archiwach domowych dla Białorusinów zainteresowanych archiwistyką społeczną.

Grzegorz Dąbrowski

Jolanta Secyga - Logouha

Mamara Monoban

Margareta Jiedich

M. Godlevska - Sivenko